

Agencija za energijo

POROČILO
AGENCIJE ZA ENERGIJO O REALIZIRANIH
PRIHODKIH IZ UPRAVLJANJA PREZASEDENOSTI IN
NJIHOVI PORABI V REPUBLIKI SLOVENIJI ZA
OBDOBJE OD 1. JULIJA 2016 DO 30. JUNIJA 2017

Maribor, julij 2017

Direktorica
mag. Duška Godina

1 UVOD

To poročilo je izdelano skladno z določili Uredbe (ES) št. 714/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o pogojih za dostop do omrežja za čezmejne izmenjave električne energije in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1228/2003 (v nadaljevanju Uredba ES 714/2009), ki v svojem 16. členu (Splošna načela upravljanja prezasedenosti) v točki 6 opredeljuje, da se vsak prihodek, ki nastane zaradi dodeljevanja povezav, uporabi za naslednje namene:

- (a) zagotovitev dejanske razpoložljivosti dodeljene zmogljivosti in/ali
- (b) vzdrževanje ali povečanje povezovalne zmogljivosti prek naložb v omrežje, zlasti z novimi povezovalnimi daljnovodi.

V nadaljevanju navedeno določilo opredeljuje, da če prihodkov ni mogoče učinkovito porabiti za namene iz točk (a) in/ali (b), se lahko ob upoštevanju odobritve regulativnih organov zadevnih držav članic uporabijo v najvišji vrednosti, ki jo določijo ti regulativni organi, kot dohodek, ki ga regulativni organi upoštevajo pri odobritvi metodologije za obračunavanje omrežnih tarif in/ali določanju tarif in o takšni odobritvi obvestijo Agencijo za sodelovanje energetskih regulatorjev. Preostali prihodki se prenesejo na ločen interni račun, dokler jih ni mogoče porabiti za namene iz točk (a) in/ali (b).

Prav tako je to poročilo izdelano skladno z določili Smernic za upravljanje in dodeljevanje razpoložljive prenosne zmogljivosti povezav med nacionalnimi omrežji (Uredba ES 714/2009 - Priloga 1), ki v poglavju 6 (Uporaba prihodka od prezasedenosti) v točki 6.5 opredeljuje, da »regulativni organi vsako leto do 31. julija istega leta objavijo poročilo, v katerem so navedeni prihodki, nastali v 12-mesečnem obdobju do 30. junija istega leta, in kako so bili ti zadevni prihodki uporabljeni, ter potrditev, da je ta uporaba v skladu s to uredbo in temi smernicami ter da je skupni znesek prihodka od prezasedenosti namenjen enemu od treh predpisanih namenov«.

Poročilo vsebuje informacijo o realiziranih prihodkih iz upravljanja prezasedenosti in njihovi porabi v Republiki Sloveniji za obdobje od 1. julija 2016 do 30. junija 2017. Prihodki iz upravljanja prezasedenosti so bili realizirani na podlagi izvajanja dražb na mejah Republike Slovenije, kjer ima slovenski prenosni sistem povezavo s sosednjimi sistemi.

2 OPIS IZVAJANJA DRAŽB NA MEJAH REPUBLIKE SLOVENIJE

Področje dodeljevanja in uporabe čezmejnih prenosnih zmogljivosti (v nadaljevanju ČPZ) v EU ureja Uredba ES 714/2009. Uredba med drugim zahteva obvezno uporabo tržnih metod dodeljevanja razpoložljivih ČPZ in izvajanje dodeljevanja na regionalni ravni. V obdobju poročanja sta to področje dodatno urejali še Uredba

Komisije (EU) 2015/1222 o določitvi smernic za dodeljevanje zmogljivosti in upravljanje prezasedenosti (v nadaljevanju Uredba 2015/1222), ki ureja področje določanja in dodeljevanja ČPZ za dan vnaprej in znotraj dneva, in Uredba Komisije (EU) 2016/1719 o določitvi smernic za terminsko dodeljevanje zmogljivosti (v nadaljevanju Uredba 2016/1719), ki ureja področje določanja in dodeljevanja ČPZ za obdobja, ki so daljša od dneva vnaprej.

Uredba 2015/1222 določa, da mora dodeljevanje ČPZ za dan vnaprej potekati v okviru enotnega spajanja trgov na način avkcijskega trgovanja. Tudi dodeljevanje ČPZ znotraj dneva mora potekati v okviru enotnega spajanja trgov, vendar na način sprotnega trgovanja. Uredba 2016/1719 po drugi strani določa, da lahko za časovna obdobja, ki so daljša od dneva vnaprej, dodeljevanje ČPZ poteka v obliki dodeljevanja fizičnih ali finančnih pravic uporabe ČPZ z uporabo eksplicitnih dražb. To dodeljevanje mora potekati preko skupne evropske dražbene platforme in z uporabo enotnih pravil za celotni skupni evropski trg.

Slovenija je z mejo z Italijo že od februarja 2014 vključena v tako imenovano vseevropsko spajanje trgov za dan vnaprej. 22. 7. 2016 je bila v to spajanje trgov vključena tudi slovensko-avstrijska meja. To pomeni, da je razen v obdobju od 1. 7. 2016 do 21. 7. 2017, ko je dodeljevanje ČPZ na slovensko-avstrijski meji potekalo z uporabo eksplicitnih dražb, v celotnem obdobju poročanja dodeljevanje ČPZ na slovensko-italijanski in slovensko-avstrijski meji potekalo skladno z določili Uredbe 2015/1222. Ker slovensko-hrvaška meja še ni vključena v nobeno spajanje trgov za dan vnaprej, je dodeljevanje ČPZ za dan vnaprej na tej meji v celotnem obdobju poročanja potekalo z uporabo eksplicitnih dražb.

Dodeljevanje ČPZ znotraj dneva na slovensko-italijanski meji je v celotnem obdobju poročanja potekalo v okviru bilateralnega spajanja trgov obeh držav znotraj dneva z uporabo bilateralnih implicitnih dražb. V okviru tega spajanja trgov se za vsak dan izvajata dve implicitni dražbi, pri čemer se pri prvi dodeljujejo ČPZ za vse ure dneva, medtem ko se pri drugi dodeljujejo le za zadnjih osem ur dneva. Prva dražba se izvaja dan pred dobavo v popoldanskih urah, druga pa v dopoldanskih urah na dan dobave. Gre za pilotni projekt, pri katerem sodelujeta sistemska operaterja in borzi z električno energijo Slovenije in Italije. Taka rešitev je skladna tudi z Uredbo 2015/1222, ki predvideva možnost uporabe tako imenovanih regionalnih dopolnilnih dražb. Pri tem je treba omeniti, da se dodeljevanje ČPZ znotraj dneva z uporabo sprotnega trgovanja še nikjer v Evropi ne uporablja, saj problem vrednotenja na ta način dodeljenih ČPZ še ni rešen. Zato je zelo verjetno, da bo rešitev tega pilotnega projekta uporabljena tudi pri enotnem evropskem spajanju trgov znotraj dneva. Na mejah Slovenije z Avstrijo in Hrvaško je dodeljevanje ČPZ znotraj dneva potekalo po metodi vrstnega reda prispelih zahtev za dodelitev ČPZ, pri čemer so se vse zmogljivosti dodeljevale brezplačno.

V okviru terminskega dodeljevanja ČPZ, ki ga pokriva Uredba 2016/1719, so se na vseh slovenskih mejah zmogljivosti dodeljevale na letni in mesečni ravni. To dodeljevanje je potekalo v obliki eksplicitnih dražb, na katerih so se dodeljevale zmogljivosti v obliki fizičnih pravic uporabe z uporabo načela »uporabi ali prodaj«.

To načelo pomeni, da se vse zmogljivosti, ki jih imetniki do določenega roka ne nominirajo, prenesejo na dodeljevanje za dan vnaprej, pri čemer imetniki pravic uporabe ČPZ kot nadomestilo prejmejo plačilo v vrednosti cenovne razlike med trgoma, dosežene pri spajanju trgov za dan vnaprej. V vlogi skupne platforme za izvajanje dražb je na vseh slovenskih mejah nastopala dražbena hiša JAO (Joint Allocation Office) s sedežem v Luksemburgu. Pri izvajanju vseh dražb na letni in mesečni ravni na slovenskih mejah so bila uporabljena tako imenovana harmonizirana dražbena pravila, ki se uporabljajo tudi na vseh drugih mejah na skupnem evropskem trgu z električno energijo.

Pri dodeljevanju zmogljivosti v okviru spajanja trgov je na slovenski strani poleg sistemskega operaterja, družbe ELES d.o.o., sodelovala tudi družba BSP Energetska Borza d.o.o., ki jo je agencija decembra 2015 določila za imenovanega operaterja trga z električno energijo (IOTEE) za trgovalno območje Slovenije.

Dodeljevanje vseh zmogljivosti na slovenskih mejah v obdobju poročanja je potekalo z uporabo metode neto prenosnih zmogljivosti (NTC). V obdobju poročanja je prišlo tudi do nove določitve evropskih regij skladno z odločitvijo ACER št. 06/2016 z dne 17. 11. 2016. Po tej odločitvi meji Slovenije z Avstrijo in Hrvaško sodita v regijo Core, meja z Italijo pa v regijo Severna Italija. V obeh regijah so se v prvi polovici leta 2017 začele priprave na prehod k določanju in dodeljevanju zmogljivosti na podlagi pretokov moči, vendar bo do realizacije teh načrtov potrebnih še nekaj let.

3 REALIZACIJA PRIHODKOV IZ UPRAVLJANJA PREZASEDENOSTI

Sistemskega operaterja je v obdobju od 1. julija 2016 do 30. junija 2017 realiziral 41.453.803 EUR prihodkov iz upravljanja prezasedenosti. Navedeni prihodki iz upravljanja prezasedenosti so bili realizirani na vseh mejah, in sicer:

	v EUR
MEJA	julij 2016 - junij 2017
Avstrija	22.646.172
Hrvaška	2.357.842
Italija	16.449.789
SKUPAJ	41.453.803

Tabela 1: Realizirani prihodki iz upravljanja prezasedenosti v obdobju julij 2016 – junij 2017

4 PORABA PRIHODKOV IZ UPRAVLJANJA PREZASEDENOSTI

Iz podatkov systemskega operaterja o realiziranih prihodkih iz upravljanja prezasedenosti in njihovi uporabi za obdobje od 1. julija 2016 do 30. junija 2017 izhaja, da so prihodki iz upravljanja prezasedenosti za obdobje od 1. julija 2016 do 30. junija 2017 skladno s prikazom v Tabeli 2 namenjeni za vzdrževanje ali povečevanje povezovalne zmogljivosti prek naložb v omrežje, zlasti z novimi povezovalnimi vodi (Uredba 714/2009, 16. člen, točka 6b) in kot dohodek, ki ga regulativni organ upošteva pri odobritvi metodologije za obračunavanje omrežnih tarif in/ali določanju tarif (Uredba 714/2009, 16. člen, točka 6 - drugi pododstavek).

	v EUR
Poraba prihodkov iz upravljanja prezasedenosti tekočega obdobja (Uredba 714/2009, 16. člen, točka 6)	julij 2016 - junij 2017
Za zagotovitev dejanske razpoložljivosti dodeljene zmogljivosti (Uredba 714/2009, 16. člen, točka 6a)	0
Vzdrževanje ali povečevanje povezovalne zmogljivosti prek naložb v omrežje, zlasti z novimi povezovalnimi vodi (Uredba 714/2009, 16. člen, točka 6b)	549.573
Kot dohodek, ki ga regulativni organ upošteva pri odobritvi metodologije za obračunavanje omrežnih tarif in/ali določanju tarif (Uredba 714/2009, 16. člen, točka 6 - drugi pododstavek)	40.904.230
SKUPAJ	41.453.803

Tabela 2: Poraba prihodkov iz upravljanja prezasedenosti v obdobju julij 2016 – junij 2017

Prav tako iz podatkov systemskega operaterja izhaja, da je bila v obdobju od 1. julija 2016 do 30. junija 2017 realizirana poraba prihodkov iz upravljanja prezasedenosti preteklih obdobj na ločenem internem računu v znesku 1.947.524 EUR za vzdrževanje ali povečevanje povezovalne zmogljivosti prek naložb v omrežje, zlasti z novimi povezovalnimi vodi (Uredba 714/2009, 16. člen, točka 6b). Stanje prihodkov iz upravljanja prezasedenosti preteklih obdobj na ločenem internem računu systemskega operaterja 30. junija 2017 znaša 0 EUR.